

ЛЕКЦІЯ 3

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАСЕЛЕННЯ США

План

1. Демографічна ситуація.
2. Расовий та етнічний склад населення.
3. Соціальна структура населення.
4. Релігійний склад населення.
5. Лінгвістичний склад населення.
6. Розселення населення.

Згадайте, яка чисельність населення США?

321,4 млн. осіб

Яке місце за чисельністю населення займає США в світі?

3-є після Китаю та Індії

*Яке місце за чисельністю населення займає США
в Північноамериканському регіоні?*

перше

Якою є питома вага населення США в населенні світу?

близько 4,4%

Як Ви думаєте, населення США збільшується чи зменшується?
збільшується, за період 1900-2015 рр. збільшилося в 4,2 рази,
за період 1776-2015 рр. – в 107,1 рази

*Подивіться на динаміку населення США
протягом 1776-2010 рр. Що відбувається з населенням США?*
постійно збільшується

*Чи рівномірно відбувається збільшення населення США?
В які роки темпи приросту населення США були найвищими?
З чим це пов'язано?*
з 1776 по 1860 рр. – більше 30 %

*У які роки темпи приросту населення США були найнижчими?
Як Ви думаєте, з чим це пов'язано?*
1930-1940 рр. – 7,3 % (Велика депресія 1929-1939 рр.)
1980-1990 рр. – 9,9 %
2000-2010 рр. – 9,6 %

Які тенденції динаміки населення США в останні десятиліття?
темпи приросту населення постійно падають

Назвіть найбільші за чисельністю населення штати США
Каліфорнія, Техас, Нью-Йорк, Флорида, Іллінойс, Пенсільванія, Огайо
(більше 10 млн. осіб)

Назвіть найменші за чисельністю населення штати США

Вайомінг, Вермонт, округ Колумбія, Північна Дакота, Аляска, Південна Дакота, Делавер (менше 1 млн. осіб)

Як Ви думаєте, США – це густозаселена країна світу?

Щільність населення якої країни вище – України або США?

Щільність населення світу в 2015 р. (суші, без Антарктики) = 54 осіб / км²

Щільність населення США в 2015 р. = 32,8 осіб / км²
(182-е місце в світі)

Подумайте, в яких штатах США щільність населення найвища? Чому?

округ Колумбія (більше 3 тис. осіб / км²),

Нью-Джерсі, Род-Айленд, Массачусетс,

Коннектикут, Меріленд (більше 200 осіб / км²)

Подумайте, в яких штатах США щільність населення найнижча? Чому?

Аляска (0,5 осіб / км²),

Вайомінг, Монтана, Північна Дакота, Південна Дакота, Нью-Мексико,

Небраска, Айдахо, Невада (менше 10 осіб / км²)

Як змінюється щільність населення США в останні роки – знижується чи збільшується?

1. Демографічна ситуація

Які процеси призводять до зміни чисельності населення?
демографічні процеси і міграція населення

Що таке демографічна ситуація?

Що відноситься до демографічних процесів?

Демографічна ситуація – це стан демографічних процесів, складу і розміщення населення протягом певного періоду (зазвичай за рік). До основних демографічних процесів належать народжуваність, смертність, природний приріст, шлюбність, розлучуваність, статеві-вікова структура.

Схарактеризуємо демографічну ситуацію в США.

Що таке відтворення?

Які історичні типи відтворення Ви знаєте?

Чим вони відрізняються?

Які режими відтворення Ви знаєте?

З чим пов'язана низька народжуваність у розвинених країнах світу?

Що таке перший і другий демографічний переходи?

Як змінилися демографічні установки сучасної молоді?

Відтворення населення – це процес постійного відновлення поколінь людей у результаті заміщення померлих людей поколінням народжених.

Виділяють 2 історичних типи відтворення – I і II, а також 3 режими відтворення – звужений, простий і розширений.

Які тип і режим відтворення характерні для США?

У США, як і в інших розвинених країнах світу, спостерігається **I тип відтворення**, для якого характерні низька народжуваність, низька смертність, висока тривалість життя, низький або негативний природний приріст (менше 1 ‰). У США, на відміну від багатьох розвинених країн світу, **природний приріст позитивний (і досить високий)**, тобто спостерігається **розширене відтворення**.

У 2015 р.:

- загальний коефіцієнт народжуваності = 12,5 ‰ (158-е місце в світі);
- загальний коефіцієнт смертності = 8,2 ‰ (93-є місце в світі);
- коефіцієнт природного приросту = 4,3 ‰;
- темпи зростання населення = 0,8 ‰;
- сумарний коефіцієнт народжуваності = 1,9 дітей на 1 жінку фертильного віку;
- коефіцієнт дитячої смертності = 6 ‰ (на 1000 народжених).

Подивіться на слайд.

В яких штатах США народжуваність найвища? З чим це пов'язано?

Юта (19,4 ‰), Аляска і Техас (16,2 ‰), Айдахо (15,4 ‰),
Небраска (15 ‰) – 2009 р.

В яких штатах США народжуваність найнижча? З чим це пов'язано?

Вермонт (9,8 ‰), Нью-Хемпшир (10,1 ‰), Мен (10,2 ‰), Род-Айленд (10,9 ‰),
Коннектикут (11,1 ‰), Массачусетс (11,4 ‰), Пенсільванія (11,6 ‰),
Західна Вірджинія (11,7 ‰), Мічиган (11,8 ‰), Флорида (11,9 ‰) – 2009 р.

В яких штатах США смертність найвища? З чим це пов'язано?

Міссісіпі (9,6 ‰), Західна Вірджинія (9,5 ‰), Алабама (9,3 ‰),
Кентуккі (9,1 ‰), Оклахома (9,1 ‰) – 2011 р.

В яких штатах США смертність найнижча? З чим це пов'язано?

Гаваї (5,8 ‰), Каліфорнія (6,4 ‰), Мен (10,2 ‰), Мінесота (6,6 ‰),
Коннектикут (6,6 ‰), Нью-Хемпшир (6,6 ‰), Массачусетс (6,8 ‰),
Флорида (6,8 ‰), Колорадо (6,8 ‰) – 2011 р.

Що Ви можете сказати про статевий склад населення США?

Хто переважає в статевому складі населення – чоловіки чи жінки? Чому?

Співвідношення жінок і чоловіків = 50,8 % на 49,2 % (967 чоловіків на 1000 жінок). Чоловіки переважають в Алясці, Колорадо, Гаваях, Айдахо, Монтані, Неваді, Північній Дакоті, Південній Дакоті, Юті, Вайомінзі.

Американці – це молода або старіюча нація?

Який середній вік населення США?

37,2 років у 2010 р.

Як Ви думаєте, питома вага якої вікової групи вище в США – дітей або людей похилого віку?

Віковий склад населення США в 2010 р.:

до 18 років = 24,0 %

18-44 років = 36,5 %

45-64 років = 26,4 %

65 років і вище = 13,0 %

Що таке старіння населення?

Чи характерне воно для США?

Що таке «старіння зверху» і «старіння знизу»?

Яке старіння характерне для США?

Чому дорівнює тривалість життя в США?

Очікувана тривалість життя населення США обох статей (2015 р.) = 79,7 років (43-є місце в світі), в т.ч. для чоловіків = 77,3 років,
для жінок = 83 років.

2. Расовий та етнічний склад населення

До яких рас відноситься населення США?

Що собою представляє населення США в етнічному плані?

Американская нация – сравнительно молодое полиэтническое образование, сложившееся в процессе длительного культурного, экономического, социального и бытового взаимодействия, а также смешения между собой и ассимиляции потомков людей разного этнического происхождения, представлявших все три главные расы человечества – **монголоидную, европеоидную и негроидную**.

Расовый состав согласно оценкам Бюро переписи населения США на 2011 год:

1) білі – особи, що походять від будь-якого з корінних народів Європи, Близького Сходу чи Північної Африки. Включає людей, які позначають свою расу як «біла» або повідомляють, що вони за національністю ірландці, німці, італійці, ліванці, вихідці з Близького Сходу, араби, поляки і т.п. – **78,1 %** (у т.ч. латиноамериканці – 16,7%);

2) темношкірі, негри або афроамериканці – особи, що походять від будь-якої з чорних расових груп Африки. Включає людей, що позначають свою расу як чорну, афроамериканську або негритянську, і відноситься до таких письмових позначень, як афроамериканець, кенієць, нігерієць або гаїтянин – **13,1 %**;

«Чорний пояс» США – регіон на південному сході США, серед жителів якого дуже високий відсоток чорношкірих американців.

Спочатку термін описував темний ґрунт цього дуже сприятливого для землеробства регіону. Пізніше, в зв'язку з тим, що саме сюди завозили дуже багато чорношкірих рабів, назва змінила свій сенс.

В «Чорний пояс» США включають штати Техас, Луїзіана, Арканзас, Міссісіпі, Алабама, Джорджія, Південна Кароліна, Північна Кароліна, Вірджинія і Делавер.

3) індіанці, алеути й ескімоси – особи, що походять від будь-якого з аборигенних народів Північної та Південної Америки (включаючи Центральну Америку) і зберігають зв'язки зі своїм племенем чи громадою – **1,2 %**;

4) азіати – особи, що походять від будь-якої з аборигенних груп Далекого Сходу, Південно-Східної Азії або Індійського субконтиненту, включаючи, наприклад, Камбоджу, Китай, Індію, Японію, Корею, Малайзію, Пакистан, Філіппіни, Таїланд і

В'єтнам. Включає «азіатських індусів», «китайців», «філіппінців», «корейців», «японців», «в'єтнамців» та «інших азіатів» – **5,0 %**;

5) корінні гавайці або інші жителі Океанії – особи, що походять від будь-якого з корінних народів Гавайських островів, острова Гуам, Самоа або інших островів Океанії. Включає людей, що вказують своє походження як «корінний гаваець», «гуамец», «чаморро», «самоанець» або інший «житель Океанії» – **0,2 %**;

б) дві і більше національностей (люди можуть вказати дві або більше раси, або зазначивши квадрати напроти двох або більше відповідей на питання про расу, або вписавши потрібну інформацію) – **2,3 %**.

Етнічна група «іспаномовний або латиноамериканець» – одна з найбільш швидкозростаючих у США, як за рахунок все зростаючої імміграції в США з країн Латинської Америки, так і за рахунок високих темпів природного приросту населення.

3. Соціальна структура населення

Соціальні класи США – це групи людей в США зі схожим соціальним статусом, рівнем матеріального добробуту, освітою та іншими показниками.

Хоча поділ на соціальні класи є досить умовним, проте в реальності ніхто не сумнівається в розшаруванні населення США на різні класові категорії.

Існує цілий ряд моделей поділу суспільства США на класи. Найпростіша з них – це поділ людей на «багатих», «середніх» і «бідних». Насправді все звичайно ж набагато складніше.

Моделі соціальних класів США

Модель Денніса Гілберта		Модель Уільяма Томпсона і Джозефа Хікі		Модель Леонарда Біглі	
Назва класу	Типові представники	Назва класу	Типові представники	Назва класу	Типові представники
Капіталісти (≈ 1 % населення США)	Топ-менеджери вищої ланки; політики високого рівня; люди, що успадкували великі статки. Як правило, випускники «Ліги плюща»	Вищий клас (≈ 1 % населення США)	Топ-менеджери вищої ланки; відомі люди; люди, що успадкували великі статки. Як правило, випускники «Ліги плюща». Дохід понад 500 тис. дол. США на рік	Дуже багаті (≈ 1 % населення США)	Мультимільйонери, чий доходи зазвичай перевищують 350 тис. дол. США на рік; відомі люди і великі управлінці або політики. Як правило, випускники «Ліги плюща»
Вищий середній клас (≈ 15 % населення США)	Як правило наймані працівники з вищою освітою, фахівці і керівники середньої ланки з високим рівнем самостійності в роботі	Вищий середній клас (≈ 15 % населення США)	Фахівці і керівники з вищою освітою. Дохід понад 100 тис. дол. США на рік	Багаті (≈ 5 % населення США)	Ті, хто має капітал 1 млн. дол. США і більше. Як правило, мають вищу освіту
Нижчий середній клас (≈ 30 %)	Фахівці початкового рівня і висококваліфіковані	Нижчий середній клас (≈ 32 %)	Фахівці початкового рівня і висококваліфіковані робітники з деяким	Середній клас (≈ 46 % насе-	Працівники з вищою освітою і доходами вище середнього рівня

населення США)	робочі із середнім рівнем життя. «Білі комірці». Багато хто має вищу освіту	населення США)	рівнем самостійності в роботі. Дохід від 35 тис. до 75 тис. дол. США на рік. Багато хто має вищу освіту	лення США)	(чоловіки заробляють близько 57 тис. дол. США на рік, жінки – близько 40 тис. дол. США на рік)
Робочий клас (≈ 30 % населення США)	Робочий клас. Робочі і клерки, чия робота не вимагає високої кваліфікації. «Сині комірці». Мають середню освіту	Робочий клас (≈32 % населення США)	Робочі і клерки середньої кваліфікації. Дохід від 16 тис. до 30 тис. дол. США на рік. Мають середню освіту	Робочий клас (40-45 % населення США)	Працівники з невисокою кваліфікацією і невеликими доходами (чоловіки заробляють близько 40 тис. дол. США на рік, жінки – близько 26 тис. дол. США на рік). Мають середню освіту
Працюючі бідняки (≈ 13 % населення США)	Некваліфіковані робітники і клерки. Характерна висока економічна нестабільність і ризик бідності. Деякі мають середню освіту	Нижчий клас (14-20 % населення США)	Працюють на низькооплачуваних посадах або живуть на урядові субсидії. Деякі мають середню освіту	Бідні (≈ 12 % населення США)	Живуть за межею бідності, безробітні або не повністю зайняті. Рівень доходів низький (близько 18 тис. дол. США на рік на сім'ю). Деякі мають середню освіту
Нижчий клас (≈12 % населення США)	Безробітні або не повністю зайняті. Живуть на урядові субсидії. Деякі мають середню освіту				

Що таке «Ліга плюща»?
Звідки взялася така назва?
Які університети входять до «Ліги плюща»?

«Ліга плюща» – це вісім приватних університетів і коледжів на Північному сході США, які вважаються найпрестижнішими ВНЗ США (і одними з найпрестижніших у світі). Ця назва походить від пагонів плюща, що обвивають старі будівлі в цих університетах.

Університети «Ліги плюща» ще називають «Стародавньою вісімкою», адже в неї входять найстаріші ВНЗ США. Сім з восьми ВНЗ «Ліги плюща» були засновані ще до набуття США незалежності.

Університети Ліги плюща			
Університет (коледж)	Рік заснування	Місцеположення	Емблема спортивної команди

Гарвардський університет (Гарвард)	1636	Кембридж, штат Массачусетс	
Йельський університет (Йель)	1701	Нью-Хейвен, штат Коннектикут	
Університет Пенсильванії (Пенн)	1740	Філадельфія, штат Пенсильванія	
Прінстонський університет (Прінстон)	1746	Прінстон, штат Нью-Джерсі	
Колумбійський університет (Колумбія)	1754	Нью-Йорк, штат Нью-Йорк	
Браунівський університет (Браун)	1764	Провіденс, штат Род-Айленд	

Дартмутський коледж (Дартмут)	1769	Гановер, штат Нью-Гемпшир	
Корнельський університет (Корнел)	1865	Ітака, штат Нью-Йорк	

*Хто такі «білі комірці» і «сині комірці»?
Чому їх так називають?
Чи є в Україні «білі і сині комірці»
Який соціальний клас – «білі комірці» чи «сині комірці» в Україні більш високооплачуваний і затребуваний?
Чому?*

4. Релігійний склад населення

*Які світові релігії Ви знаєте?
Які національні релігії Ви знаєте?
Які місцеві релігії Ви знаєте?
Що Ви можете сказати про релігійну ситуацію в США?
Чи є в США домінуюча релігія?
Чи впливає релігія на політичне життя?
Чи релігійні американці?
Як Ви думаєте, хто релігійніше – американці чи українці?*

Релігія відіграє чималу роль у США. Віруючими називають себе близько **88 % населення США**; це набагато більше, ніж у більшості розвинених країн світу. За різними оцінками, від 21 до 41 % жителів США відвідують церкву не рідше, ніж раз на тиждень.

Перша поправка до Конституції США визначає, що в США не може бути державної релігії, і гарантує свободу віросповідання в США. Практично в США сьогодні **можна зустріти людей, які сповідують усі світові релігії**.

Найбільше релігійних людей в «**Біблійному поясі**» – штатах на півдні США. До «Біблійного поясу» відносять штати Техас, Оклахома, Канзас, Іллінойс, Індіана, Огайо, Міссурі, Арканзас, Луїзіана, Міссісіпі, Теннессі, Кентуккі, Вірджинія, Північна Кароліна, Південна Кароліна, Джорджія, Алабама і Флорида.

Найменш релігійні штати Заходу США, зокрема тихоокеанські штати – Орегон і Вашингтон, а також Колорадо і Вайомінг.

Фраза «In God We Trust» («У Бога ми віруємо») – національний девіз США з 1956 року. У 1864 році вона була вперше викарбувана на двухцентовій монеті США, а з 1957 року її можна побачити на всіх монетах і купюрах США.

При проведенні державних переписів населення США питання про релігійну приналежність не ставлять, тому інформація про кількість віруючих людей у США отримана в результаті опитувань, проведених недержавними організаціями і може дещо відрізнятися в залежності від джерела.

Християнство – близько 78 % населення США (протестанти – \approx 51 % населення США; католики – \approx 25 % населення США, члени Церкви Ісуса Христа Святих Останніх Днів (мормони) – \approx 1,7 %).

Атеїсти або агностики – близько 15 % населення США

Іудаїзм – близько 2 % населення США.

Іслам – близько 1,5 % населення США.

Буддизм – близько 0,8 % населення США.

Індуїзм – близько 0,4 % населення США.

Подивіться на слайди.

Виявіть регіональні відмінності релігійної структури населення США.

*В яких штатах проживає найбільше католиків, баптистів, методистів, лютеран, іудаїстів, мормонів
Як Ви думаєте, з чим це пов'язано?*

«Коридор мормонів» – регіон на Заході США, в якому проживає велика кількість послідовників Церкви Ісуса Христа Святих Останніх Днів, також званих мормонами.

«Коридор мормонів» включає в себе територію штатів Юта, Вайомінг, Айдахо, Невада, Арізона і Каліфорнія.

Цей регіон часто жартома називають «Желейним поясом» США. Назва походить від повір'я, що різноманітні желе (страви на основі желатину) – улюблена їжа мормонів. Цікаво, що штат Юта протягом багатьох років займає перше місце в США за споживанням желе. Желе також є «офіційною закускою» штату Юта.

5. Лінгвістичний склад населення

Чи є в США офіційна державна мова?

Якби була, то яка?

У США немає офіційної державної мови. Проте, фактично такою є англійська мова (якщо точніше, то американський варіант англійської мови). Близько 80 % населення США називає англійську мову рідною і близько 96 % жителів США Америки добре говорять англійською мовою.

Неодноразово висувалися пропозиції про законодавче закріплення статусу англійської мови як державної мови США. Таке рішення було прийнято в ряді штатів, але не було прийнято на федеральному рівні.

Штати США, в яких англійська мова є офіційною (28 штатів):

Айдахо,

Айова,

Алабама,

Аляска,

Арізона,

Арканзас,

Вайомінг,
Вірджинія,
Джорджія,
Іллінойс,
Індіана,
Каліфорнія,
Канзас,
Кентуккі,
Колорадо,
Міссісіпі,
Міссурі,
Монтана,
Небраска,
Нью-Гемпшир,
Оклахома,
Північна Дакота,
Північна Кароліна,
Теннессі,
Флорида,
Південна Дакота,
Південна Кароліна,
Юта.

В останні десятиліття кількість людей в Америці, для яких англійська мова є рідною, зменшується.

***Як Ви думаєте, з чим це пов'язано?
Подумайте, в яких штатах і залежних територіях
існує кілька офіційних мов?
Яких? З чим це пов'язано?***

Штати і території США, в яких існує кілька офіційних мов:

Гаваї (англійська і гавайська мови),
Пуерто-Ріко (англійська та іспанська мови),
Американське Самоа (англійська і Самоанська мови),
Гуам (англійська та мова чаморро),
Північні Маріанські острови (англійська, чаморро і каролінська мови).

***Як Ви думаєте, яка мова за поширеністю
знаходиться на другому місці (після англійської)?
З чим це пов'язано?***

Друга за поширеністю мова в США – іспанська, нею розмовляють понад 12 % населення США, особливо поширена вона на Півдні і Заході США. Частка жителів США, для яких іспанська мова є рідною, швидко зростає.

Але є кілька штатів, де на другому місці знаходиться не іспанська, а інша мова:

- 1) в Північній Дакоті – німецька мова (у другій половині XIX століття цей штат був популярним місцем для переселенців з Європи, зокрема – з Німеччини. У 1900 році в Північну Дакоту також приїхали 100 тис. поволзьких німців, в

результаті чого район на півдні штату став неофіційно називатися «німецько-російським трикутником»);

- 2) в штатах Луїзіана, Мен, Нью-Гемпшир, Вермонт – французька мова. Якщо в Луїзіані франкомовне населення являє собою нагадування про те, що штат колись входив до складу французької колонії, то в три штати Нової Англії французька мова прийшла з Канади. В кінці XIX століття велике число жителів Квебека іммігрувало до Нової Англії. Вони працювали на фабриках, були лісорубами або займалися сільським господарством. Райони їх компактного проживання стали відомі під назвою Little Canadas;
- 3) на Алясці – юпикська мова. Це найчисленніша мова серед ескімоських мов Аляски;
- 4) на Гавайях – тагальська мова. Це державна мова Філіппін. Філіппіни – колишня колонія США. Філіппінських робітників для цукрових плантацій почали привозити на Гаваї в 1906 році.

Якщо говорити про поширеність інших мов, крім англійської та іспанської, то тут спостерігається дуже строката картина.

*Подивіться на слайд.
Які мови і в яких штатах поширені найбільше
(крім англійської та іспанської)?*

До чотирьох **франкомовних штатів** додалися також Алабама, Коннектикут, Делавер, Меріленд, Західна Вірджинія, Північна і Південна Кароліна. До того ж у Флориді третє місце зайняла **французька креольська мова**.

Широко представлений **німецька мова** (Монтана, Північна Дакота, Айдахо, Вайомінг, Юта, Колорадо, Канзас, Вісконсін, Айова, Міссурі, Арканзас, Індіана, Огайо, Кентуккі, Теннессі і Алабама). **Італійська мова** посіла третє місце в штатах Пенсільванія і Нью-Джерсі. **Португальська мова** стала третьою за поширеністю мовою в Массачусетсі і Род-Айленді. **Польська мова** – в Іллінойсі. **Російська мова** – в Орегоні.

До числа мов, що зайняли в своїх штатах третє місце, потрапили мови азіатської діаспори. **Тагальська мова** – в Каліфорнії і Неваді, **китайська мова** – в Нью-Йорку, **арабська мова** – в Мічигані, **корейська мова** – у Вірджинії і Джорджії, **в'єтнамська мова** – у Вашингтоні, Техасі, Оклахомі і Небрасці, **мова хмонг** – в Міннесоті.

З'явилися на цій карті і мови корінного населення. В Арізоні і Нью-Мексико третє місце зайняла **мова навахо**, в Південній Дакоті – **мова дакота**.

Мови корінних народів США. У США існує кілька громад корінних жителів Америки, індіанців і ескімосів, що використовують в повсякденному житті рідні мови. Найбільш поширені мови індіанців:

навахо (на ній говорять близько 178 тис. осіб),
дакота (близько 20 тис. осіб),
юпикська (близько 16 тис. осіб, ескімоси Аляски),
черокі (близько 16 тис. осіб),
апачська (близько 12 тис. осіб) та інші.

6. Розселення населення

*Що таке розселення населення?
Які типи розселення Ви знаєте?
Що таке урбанізація?*

Урбанізація – це процес підвищення ролі міст у розвитку суспільства, що виявляється в збільшенні міських населених пунктів, концентрації населення в них, поширення міського способу життя на всю мережу поселень.

*Яке населення переважає в світі – сільське або міське?
Яке населення переважає в США –
міське чи сільське?
США – низько- (менше 20 %), середньо- (20-50 %) або високоурбанізована (більше 50 %) країна?*

У США переважає міське населення. Рівень урбанізації США в 2013 р. склав 82,9 % (32-е місце в світі) → США – високоурбанізована країна.

Рівень урбанізації США змінювався від 5,1 % в 1790 р. до 77 % в 2000 р. і більше 80 % в 2010 р., тобто виріс у більш ніж 16 разів. Вперше переважання міського населення над сільським зафіксував перепис населення 1920 р.

*Подивіться на слайди, на яких показана
зміна рівня урбанізації в світі, починаючи з 1950 р.
і закінчуючи 2030 р.
Які штати США є найбільш урбанізованими?
У яких штатах переважає сільське населення?*

Найбільш високоурбанізованими штатами (більше 90 % міського населення, що проживає в містах з населенням понад 50 тис. осіб) є Массачусетс, Род-Айленд і Нью-Джерсі.

Сільське населення, яке проживає в сільській місцевості і в містах з населенням менше 50 тис. осіб, переважає в 15-ти штатах: Монтана, Вайомінг, Північна і Південна Дакота, Айова, Оклахома, Арканзас, Міссісіпі, Алабама, Кентуккі, Західна Вірджинія, Вермонт, Нью-Гемпшир, Мен, Аляска.

*Згадайте, що таке місто в Україні?
Яку чисельність населення повинно мати місто в США?*

Офіційно **містом в США** вважається населений пункт з чисельністю жителів не менше 2,5 тис. осіб. Але в статистиці країни міським вважається переважно населення агломерацій. Такі агломерації зазвичай іменуються **метрополітенськими ареалами**, або **метрополітенськими статистичними ареалами**. Так називається територіально-статистична одиниця, використовувана для позначення міських агломерацій, що включають центральне місто з населенням понад 50 тис. осіб і його передмістя → в демографічній статистиці США прийнято поділяти все населення країни не на міське і сільське, а на метрополітенське і неметрополітенське.

Найбільші метрополітенські ареали США (оцінка на 2016 р.)

Ранг	Назва	Чисельність населення, тис. осіб	Метрополітенський статистичний ареал	Регіон
1	Нью-Йорк	20182,3	New York–Newark–Jersey City, NY–	Північний

			NJ-PA MSA	Схід
2	Лос-Анджелес	13340,1	Los Angeles-Long Beach-Anaheim, CA MSA	Захід
3	Чикаго	9551,0	Chicago-Joliet-Naperville, IL-IN-WI MSA	Середній Захід
4	Форт Уорт	7102,8	Dallas-Fort Worth-Arlington, TX MSA	Південь
5	Хьюстон	6656,9	Houston-The Woodlands-Sugar Land MSA	Південь
6	Вашингтон	6097,7	Washington, DC-VA-MD-WV MSA	Південь
7	Філадельфія	6069,9	Philadelphia-Camden-Wilmington, PA-NJ-DE-MD MSA	Північний Схід
8	Майамі	6012,3	Miami-Fort Lauderdale-West Palm Beach, FL MSA	Південь
9	Атанта	5710,8	Atlanta-Sandy Springs-Roswell, GA MSA	Південь
10	Бостон	4774,3	Boston-Cambridge-Quincy, MA-NH MSA	Північний Схід

У США налічується близько 30 тис. міст, з них 273 міста з населенням понад 100 тис. осіб. У 6-ти штатах (Вайомінг, Вермонт, Делавер, Західна Вірджинія, Мен і Північна Дакота) немає жодного міста з населенням 100 тис. осіб і більше.

Станом на 2015 р. в США нараховувалось **10 міст-мільйонерів**:

**Нью-Йорк,
Лос-Анджелес,
Чикаго,
Х'юстон,
Філадельфія,
Фінікс,
Сан-Антоніо,
Сан-Дієго,
Даллас,
Сан-Хосе.**

Динаміка чисельності населення найбільших міст США, 2000-2016 рр.

Ранг	Назва міста	Чисельність населення, тис. осіб			Штат
		2016 (оцінка)	2010	2000	
1	Нью-Йорк	8537,7	8175,1	8008,6	Нью-Йорк
2	Лос-Анджелес	3976,3	3792,6	3694,6	Каліфорнія
3	Чикаго	2705,0	2695,6	2896,1	Іллінойс
4	Хьюстон	2303,5	2100,3	1974,2	Техас
5	Фенікс	1615,0	1445,6	1322,1	Арізона
6	Філадельфія	1567,9	1526,0	1517,6	Пенсильванія
7	Сан-Антоніо	1492,5	1327,4	1160,0	Техас
8	Сан-Дієго	1406,6	1307,4	1223,4	Каліфорнія
9	Даллас	1317,9	1197,8	1188,6	Техас
10	Сан-Хосе	1025,4	945,9	895,8	Каліфорнія

Найстаршим містом в США вважається **Сент-Огастін**, штат Флорида, заснований у 1565 році. Другим за старшинством вважається Джеймстаун, штат Вірджинія, заснований у 1607 році.

Найнаселеніше місто в США – **Нью-Йорк**. У ньому проживає понад 8 млн. осіб.

Найбільше місто за площею в США – **Сітка**, штат Аляска, його площа складає 7434 км².

Найбільша кількість густонаселених міст знаходиться в Каліфорнії.

Що таке субурбанізація?

Рурбанізація?

Які з цих процесів характерні для України?

Урбанізація включає 3 етапи:

1) **власне урбанізація** – процес збільшення міського населення та його питомої ваги серед всього населення держави;

2) **субурбанізація** – процес зростання і розвитку приміської зони великих міст. Характеризується вищими темпами збільшення кількості жителів приміських поселень і міст-супутників порівняно з містами – центрами;

3) **рурбанізація** – процес поширення міських форм і умов життя на сільську місцевість. Рурбанізація може супроводжуватися міграцією міського населення в сільські поселення, перенесенням у сільську місцевість форм господарської діяльності, характерних для міст, в т.ч. промисловості, сфери обслуговування та ін.

Чому субурбанізацію називають «зеленою хвилею» урбанізації?

Які причини субурбанізації в США?

Серед причин субурбанізації зазвичай називають автомобілізацію і зростання транспортної рухливості населення, більш низькі ціни на землю в приміських зонах, прагнення заможних верств населення вирватися з перенаселених центральних районів і поселитися ближче до природи.

Чим вони відрізняються від причин субурбанізації в Україні?

Якщо в США причини субурбанізації пов'язані в першу чергу з прагненням населення отримати більш комфортні, екологічно чисті, спокійні умови проживання, то в Україні головною причиною субурбанізації є пошук більш дешевого життя.

Як субурбанізація призвела до утворення «одноповерхової Америки»?

Процеси субурбанізації в США почалися в другій половині XX ст. Приміські зони американських міст часто називають **субурбіями**.

На перших порах приміські зони формувалися як чисто житлові утворення з розрахунком на маятникову міграцію, тобто роботу їх жителів у центральних частинах міст, де знаходяться установи та промислові підприємства. Але з часом промисловість почала йти з центрів міст у «субурбії» (передмістя). У ще більшій мірі це відносилось до різного роду офісів, наукових, проектно-конструкторських організацій, технологічних парків, університетських комплексів, майже 3/5 яких тепер знаходяться за межами міських центрів. Так – за висловом Г. М. Лаппо – передмістя перетворилися в більш-менш самостійні «приміські міста».

В результаті поширення забудови у вигляді односімейних будинків територія населених пунктів, за деякими оцінками, збільшувалася в чотири рази швидше, ніж зростала чисельність їх мешканців. Так відбувалося гігантське **«розповзання» міст США**.

Таке «розповзання», що супроводжувалося відтоком в приміські зони не тільки багатих людей, а й представників середнього класу, призвело до **кризи центральних частин американських міст**, які стали місцем концентрації переважно бідних верств суспільства, що прибували в країну іммігрантів. В результаті центри більшості міст зазнали гострий житловий голод, деградацію комунального господарства та інфраструктури, зростання злочинності, погіршення екологічної ситуації. Ось чому ще в кінці 1970-х рр. реставрація міських центрів і повернення в них частини населення з передмість були проголошені **«проблемою номер один»** для США. У 1989 р. президент Джордж Буш-старший заявив про намір адміністрації зробити все для того, щоб 1990-ті роки стали **десятиліттям відродження міст**, і в першу чергу регіональних столиць. У центрах міст було розпочато масштабне будівництво ділових будівель. Ці ядра агломерацій все більш спеціалізуються на різного роду невиробничій діяльності, тут концентруються правління монополій, банки і страхові компанії, органи управління, засоби масової інформації, підприємства торгівлі та обслуговування. Про початок відродження міських центрів свідчать і дані переписів 1990 і 2000 рр. Вони показують посилення ділової активності в ядрах агломерацій.

*Що є наслідком субурбанізації?
Що таке міська агломерація?
Якими вони бувають?*

В результаті субурбанізації формуються міські агломерації і мегалополіси.

Міська агломерація – це компактне просторове угруповання поселень (в основному міських), об'єднаних інтенсивними виробничими, трудовими, культурно-побутовими, рекреаційними взаємозв'язками в складну багатокомпонентну динамічну систему. За основними характеристиками агломерації бувають різні: великі і малі, сформовані і ті, що формуються, моно- і поліцентричні, міські, сільські, змішані тощо.

Мегалополіси – це великі урбанізовані зони смугоподібної конфігурації, які утворюються в результаті фактичного зрощування багатьох сусідніх агломерацій різного рангу. Зазвичай такі урбанізовані смуги простягаються уздовж найважливіших транспортних магістралей і полімагістралей, або свого роду економічних вісей.

Найбільші мегалополіси США:

- 1) Приозерний (Чипіте);
- 2) Північно-Східний (Босваш);
- 3) Каліфорнійський (Сан-Сан);
- 4) Техаський трикутник;
- 5) Флоридський;
- 6) Каскад;
- 7) Підмонт;
- 8) Узбережжя Мексиканської затоки США;
- 9) Сонячний коридор Арізони;
- 10) Коридор Фронт Рендж.

Мегалополіси США

№	Назва	Чисельність	Питома	Чисельність	Темпи	Найбільші міста
---	-------	-------------	--------	-------------	-------	-----------------

з/п	мегалополісу	населення в 2010 р. (перепис), млн. осіб	вага в населенні США, %	населення в 2025 р. (прогноз), млн. осіб	приросту населення в 2010-2025 рр. (прогноз), %	та міські агломерації
1	Приозерний (Чипітс) (США-Канада)	55,5	18,0	60,7	9,4	Акрон, Анн-Арбор, Буффало, Чикаго , Цинциннаті, Клівленд , Колумбус, Дейтон, Де-Мойн, Детройт , Дулут, Ері, Флінт, Форт-Уейн, Грін-Бей, Гранд-Рapidс, Гамільтон (Канада), Індіанаполіс, Канзас-Сіті, Лансінг, Лондон (Канада), Мадисон, Мілуокі, Міннеаполіс, Омаха, Ошава (Канада), Піттсбург , Квад-сітіз, Рочестер (Нью-Йорк), Рочестер (Міннесота), Рокфорд, Сагіно, Сент-Луїс, Сент-Пол, Саут-Бенд, Толідо, Торонто (Канада), Віндзор (Канада)
2	Північно-Східний (Босваш)	52,3	17,0	58,4	11,7	Аллентаун-Бетлехем, Атлантик-Сіті, Балтімор , Бостон , Гаррісбург, Ньюарк, Нью-Йорк , Норфолк, Філадельфія , Великий Портленд, Великий Провіденс, Великий Річмонд, Північно-східна Пенсільванія, Хартфорд, Спрінгфілд, Вірджинія-Біч,

						Вашингтон, Вілмінгтон, Вустер
3.	Каліфор- нійський (Сан-Сан) (США- Мексика)	38,4	13,0	45,4	18,2	<i>Південна Каліфорнія:</i> Анахайм, Бейкерсфілд, Лас- Вегас, Лонг-Біч, Лос-Анджелес, Ріверсайд, Сан- Бернардіно, Сан- Дієго, Тіхуана (Мексика); <i>Північна Каліфорнія:</i> Фресно, Модесто, Окленд, Ріно, Сакраменто, Сан- Франциско, Сан- Хосе, Стоктон
4.	Техаський трикутник	19,7	6,0	24,8	25,9	Остін, Даллас, Форт-Уерт, Х'юстон, Сан- Антоніо
5.	Атлантич- ний Підмонт	17,6	6,0	21,7	23,3	Атланта, Великий Бірмінгем, Шарлотт Метро, Дарем, Чапел- Хілл, Грінсборо, Грінвілл- Андерсон-Молдін, Великий Хантсвілл, Чаттануга, Великий Ноксвілл, Мемфіс, Монтгомері, Нашвілл, Ролі, Уінстон-Сейлем
6.	Флорида	17,3	6,0	21,5	24,3	Форт-Лодердейл, Джексонвіль, Майамі, Орlando, Сент-Пітерсберг, Тампа, Сарасота
7.	Узбережжя Мексикан- ської затоки США	13,4	4,0	16,3	21,6	Батон-Руж, Корпус-Крісті, Х'юстон, Мобіл, Галфпорт, Білоксі, Новий Орлеан, Пенсакола
8.	Каскадія (США- Канада)	8,4	3,0	8,8	4,8	Абботсфорд (Канада), Бойсе, Юджин, Портленд, Сейлем, Сіеттл, Такома, Спокан, Трі-Сітіз, Ванкувер,

						Ванкувер (Канада), Вікторія (Канада)
9.	Сонячний коридор Арізони	5,6	2,0	7,8	39,3	Меса, Фенікс, Тусон, Прескотт
10.	Коридор Фронт Рендж	5,5	2,0	6,9	25,5	Альбукерке, Шайенн, Колорадо-Спрінгс, Денвер, Пуебло, Ріо-Ранчо, Санта- Фе, Таос